

SCIENTIA
IUSTITIA

Ivanka Demšar Potočnik

Razkritje dokazov v pravnem postopku

IUS SOFTWARE®

GV
ZALOŽBA

Ljubljana 2017

Kazalo

1. Splošno o razkritju dokazov.	13
1.1. Uvod	13
1.2. Zgodovinski pregled	17
1.2.1. Uvod	17
1.2.2. Razvoj angleškega civilnega procesnega prava	18
1.2.3. Razvoj rimsko-germanskega civilnega procesnega prava	21
1.2.3.1. Rimsko civilno procesno pravo	21
1.2.3.2. Germansko civilno procesno pravo	22
1.2.4. Razvoj slovenskega civilnega procesnega prava.	25
1.2.5. Sklepi zgodovinskega pregleda	27
1.3. Opredelitev splošnih pojmov.	28
1.3.1. Pojem razkritja	28
1.3.2. Pojem dokaza.	29
1.3.3. Pojem listine	30
1.3.4. Posebnosti elektronskih dokumentov.	32
1.4. Temeljna načela	35
1.4.1. Uvod	35
1.4.2. Načelo dispozitivnosti in oficialnosti.	36
1.4.3. Načelo obojestranskega zaslišanja	37
1.4.4. Razpravno in preiskovalno načelo.	38
1.4.5. Načelo proste presoje dokazov.	40
1.4.6. Načelo resnicoljubnosti in prepovedi zlorabe pravic.	41
1.4.7. Pravica do poštenega sojenja	43
1.4.8. Sklepno o temeljnih načelih	45
1.5. Sklep	46

2. Predpravdo razkritje dokazov	49
2.1. Predstavitev obravnavane teme	49
2.2. Strokovna pomoč pri pridobivanju informacij in dokazov ...	53
2.2.1. Uvod	53
2.2.2. Pridobivanje informacij in dokazov ob pomoči zasebnega detektiva	54
2.2.3. Pridobivanje informacij in dokazov ob pomoči odvetnika	55
2.2.4. Posebnosti pridobivanja informacij in dokazov državnih odvetnikov	59
2.2.5. Sklepno o strokovni pomoči pri pridobivanju informacij in dokazov	61
2.3. Načini pridobivanja informacij in dokazov	62
2.3.1. Pridobivanje lastnih osebnih podatkov	62
2.3.2. Informacije, pridobljene iz sredstev javnega obveščanja	65
2.3.3. Informacije javnega značaja	68
2.3.3.1. Uvod	68
2.3.3.2. Zavezanci za dostop do informacij javnega značaja	69
2.3.3.3. Pojem informacije javnega značaja	69
2.3.3.4. Omejitev dostopa do informacij javnega značaja	70
2.3.3.4.1. Splošno	70
2.3.3.4.2. Omejitev, povezana s tajnimi podatki	71
2.3.3.4.3. Omejitev, povezana s poslovno skrivnostjo ...	72
2.3.3.4.4. Omejitev, povezana z osebnimi podatki	74
2.3.3.4.5. Omejitev, povezana z zaupnimi podatki iz davčnih postopkov	75
2.3.3.4.6. Omejitve, povezane s podatki, ki so bili pridobljeni ali sestavljeni zaradi sodnih postopkov	76
2.3.3.4.6.1. Postopki, povezani s kaznovalnim pravom ...	76
2.3.3.4.6.2. Upravni in pravdni postopek	78
2.3.3.4.7. Nadaljnja uporaba pridobljenih informacij in dokazov	78
2.3.3.4.8. Sklepno o informacijah javnega značaja	80
2.3.4. Pridobivanje informacij zasebnega značaja	82
2.3.4.1. Uvod	82

2.3.4.2.	Pridobivanje informacij in dokazov iz neformalnih postopkov	82
2.3.4.3.	Pridobivanje informacij in dokazov iz arbitražnega postopka	83
2.3.4.4.	Pridobivanje informacij in dokazov iz postopka mediacije	84
2.3.4.5.	Sklepno o pridobivanju zasebnih informacij in dokazov	85
2.4.	Materialnopravna podlaga pridobivanja informacij in dokazov	85
2.4.1.	Uvod	85
2.4.2.	Pridobivanje podatkov in dokazov na zakonski in pravnoposlovni podlagi	88
2.4.2.1.	Posebnosti glede nepremičninskih pravnih poslov	89
2.4.2.2.	Pridobivanje medicinske dokumentacije	92
2.4.2.3.	Pridobivanje podatkov gospodarskih družb	94
2.4.2.4.	Pridobivanje podatkov zavarovalnic	96
2.4.2.5.	Pridobivanje podatkov bank	96
2.4.2.6.	Sklepno o materialnopravni podlagi	97
2.5.	Procesnopravna podlaga pridobivanja informacij in dokazov	99
2.5.1.	Uvod	99
2.5.2.	Zavarovanje dokazov kot sredstvo pridobivanja informacij in dokazov	101
2.5.3.	Začasna odredba kot sredstvo pridobivanja informacij in dokazov	105
2.5.4.	Sklepno o procesnopravni podlagi	107
2.6.	Predpravdno razkritje dokazov <i>de lege lata</i>	108
2.6.1.	Splošne ugotovitve	108
2.6.2.	Problemi sedanje ureditve	108
2.7.	Predpravdno razkritje dokazov <i>de lege ferenda</i>	111
2.7.1.	Splošne ugotovitve	111
2.7.2.	Ureditev predpravnega razkritja dokumentov v Angliji in Walesu	112
2.7.2.1.	Splošno	112
2.7.2.2.	Odredba za predpravdno razkritje zoper nasprotnega udeleženca	113
2.7.2.3.	Odredba za razkritje zoper drugo osebo	115

2.7.3. Predlog ureditve predpravnega razkritja pri nas.	117
2.8. Sklep	119
3. Razkritje dokazov v pravnem postopku	123
3.1. Predstavitev obravnavane teme	123
3.2. Obseg razkritja dokazov.	126
3.2.1. Uvod	126
3.2.2. Informativni dokaz	128
3.2.2.1. Pojmovanje	128
3.2.2.2. Odstop od načela prepovedi informativnega dokaza	129
3.2.2.3. Sklepno o informativnem dokazu.	130
3.2.3. Dokaz <i>prima facie</i>	131
3.2.4. Nedovoljeni dokaz.	133
3.2.4.1. Pojem	133
3.2.4.2. Kazenskopravna opredelitev pojma	135
3.2.4.3. Civilnopravna opredelitev pojma	137
3.2.4.4. Nedovoljeni dokaz v luči sodne prakse	139
3.2.4.5. Sklepno o nedovoljenem dokazu.	140
3.3. Personalna dolžnost razkritja dokazov	141
3.3.1. Uvod	141
3.3.2. Dolžnosti tožeče stranke pri predložitvi listin ob vložitvi tožbe	143
3.3.3. Dolžnosti tožene stranke pri predložitvi listin ob vložitvi odgovora na tožbo	145
3.3.4. Nadaljnja dolžnost pravnih strank pri razkritju listinskih dokazov	147
3.3.5. Dolžnost strankinih pooblaščenecv pri razkritju listin.	149
3.3.6. Dolžnosti sodišča pri razkritju listin	151
3.3.7. Dolžnosti izvedenca pri razkritju listin.	155
3.3.8. Državni organi in dolžnost razkritja listin	159
3.3.9. Dolžnost drugih oseb pri razkritju listin	160
3.3.10. Sankcije za kršitve dolžnosti razkritja dokazov	162
3.4. Omejitev in zavrnitev razkritja dokazov	164
3.4.1. Uvod	164
3.4.2. Spor o obstoju dokazov	166

3.4.3.	Privilegij kot sredstvo omejitve razkritja dokazov	168
3.4.3.1.	Uvod	168
3.4.3.2.	Privilegij pravnega nasveta	170
3.4.3.2.1.	Pojem in pomen	170
3.4.3.2.2.	Obseg privilegija pravnega nasveta	171
3.4.3.2.3.	Dileme v zvezi s privilegijem pravnega nasveta	173
3.4.3.2.4.	Posebnosti v zvezi z zastopanjem države in njenih organov	175
3.4.3.2.5.	Odvetniški privilegij v luči prakse ESČP in SEU	175
3.4.3.2.5.1.	Splošno	175
3.4.3.2.5.2.	Praksa ESČP	176
3.4.3.2.5.3.	Praksa SEU	178
3.4.3.3.	Privilegij zoper samoobtožbo	179
3.4.3.3.1.	Pojem in pomen	179
3.4.3.3.2.	Obseg privilegija zoper samoobtožbo	180
3.4.3.3.3.	Zakonske izjeme	181
3.4.3.3.4.	Dileme v zvezi s privilegijem zoper samoobtožbo	182
3.4.3.4.	Privilegij brez prejudica	183
3.4.3.5.	Sklepno o privilegijih	184
3.5.	Varovanje poslovne, poklicne in osebne skrivnosti	185
3.5.1.	Uvod	185
3.5.2.	Pojem poslovne, poklicne in osebne skrivnosti	186
3.5.2.1.	Poslovna skrivnost	186
3.5.2.2.	Poklicna skrivnost	188
3.5.2.3.	Osebna skrivnost	190
3.5.2.4.	Varstvo poslovne, poklicne in osebne skrivnosti	190
3.5.2.5.	Omejitev razkritja dokazov zaradi poslovne, poklicne in osebne skrivnosti	191
3.5.2.5.1.	Splošno	191
3.5.2.5.2.	Listinski dokazi, ki vsebujejo poslovno, poklicno ali osebno skrivnost in se nahajajo pri stranki, ki nosi dokazno breme	192
3.5.2.5.3.	Listinski dokazi, ki vsebujejo poslovno, poklicno ali osebno skrivnost in se nahajajo pri nasprotni stranki	193
3.5.2.5.4.	Listinski dokazi, ki vsebujejo poslovno, poklicno in osebno skrivnost in se nahajajo pri državnem organu	194
3.5.2.5.5.	Listinski dokazi, ki vsebujejo poslovno, poklicno ali osebno skrivnost in se nahajajo pri drugi osebi	195

3.5.2.5.6.	Navzkrižje interesov pri razkritju podatkov, ki pomenijo poklicno, poslovno ali osebno skrivnost	196
3.5.2.5.6.1.	Ureditev v Angliji	196
3.5.2.5.6.2.	Ureditev v Nemčiji	198
3.5.2.5.6.3.	Praksa SEU	198
3.5.2.5.6.4.	Pogled na rešitve pri nas.	200
3.6.	Razkritje tajnih podatkov v pravnem postopku	201
3.6.1.	Uvod	201
3.6.2.	Pojem tajni podatek	202
3.6.3.	Pravno varstvo tajnih podatkov	203
3.6.4.	Primerjalnopravna ureditev razkritja tajnih podatkov v pravnem postopku	205
3.6.4.1.	Ureditev v Angliji in Walesu	205
3.6.4.2.	Ureditev v Nemčiji	207
3.6.4.3.	Ureditev razkritja tajnih podatkov pri nas	208
3.6.4.3.1.	Splošno	208
3.6.4.3.2.	Problemi razkritja tajnih podatkov	209
3.6.4.3.3.	Neskladnost med materialno in procesno ureditvijo tajnih podatkov	211
3.6.4.3.4.	Odprava ugotovljenih neskladnosti.	213
3.6.4.4.	Pregled sodne prakse ESČP in SEU s področja razkritja tajnih podatkov.	217
3.6.4.4.1.	Sodna praksa ESČP.	217
3.6.4.4.2.	Sodna praksa SEU.	218
3.6.4.5.	Sklepno o tajnih podatkih.	222
3.7.	Razkritje dokazov v pravnem postopku <i>de lege lata</i>	223
3.7.1.	Splošne ugotovitve.	223
3.7.2.	Kritika sedanje ureditve razkritja dokazov v pravnem postopku	224
3.8.	Razkritje dokazov v pravnem postopku <i>de lege ferenda</i>	225
3.8.1.	Splošne ugotovitve.	225
3.8.2.	Kratka predstavitev nemške reforme področja razkritja dokazov	226
3.8.2.1.	Uvod	226
3.8.2.2.	Dileme v zvezi s procesno predložitveno dolžnostjo razkritja dokazov.	227
3.8.2.3.	Predložitveni zahtevek zoper nasprotno stranko	229
3.8.2.4.	Predložitveni zahtevek zoper drugo osebo.	230

3.8.2.5.	Predložitvena dolžnost in sankcija	231
3.8.3.	Predstavitve razkritja dokumentov v Angliji in Walesu	232
3.8.3.1.	Uvod	232
3.8.3.2.	Postopek standardnega razkritja	233
3.8.3.3.	Postopek specifičnega razkritja	235
3.8.3.4.	Pregled dokumentov	237
3.8.4.	Predlog ureditve razkritja listinskih dokazov v pravnem postopku pri nas	237
3.9.	Sklep	242
Evidence Disclosure in Litigation Procedure		
	Summary	247
	Literatura	253
	Imensko kazalo	265
	Stvarno kazalo	267
	Recenziji	275

Recenziji

Avtorica v znanstveni monografiji proučuje, kakšne možnosti imata (bodoči) stranki pravnega postopka, da prideta do pravno pomembnih podatkov (dejstev in dokazov), torej tistih informacij, ki jih potrebujeta za pripravo popolne tožbe in obrambe. Stranki mora biti omogočeno, da do teh informacij sploh pride, in to čim hitreje, po drugi strani pa je enako pomembno, da so te informacije pridobljene na zakonit način. Ob tem se postavlja še vprašanje, ali imata pravdni stranki enake možnosti pridobivanja pravno pomembne informacije, torej ali je spoštovano načelo enakopravnega obravnavanja strank tudi s tega vidika.

V monografiji so sistematično opisani številni medsebojno povezani vidiki pridobivanja informacij za potrebe bodočega (»faza pred pravdo«) ali tekočega (»faza med pravdo«) sodnega postopka: dostop do informacij javnega značaja, posebne pravice odvetnikov za pridobivanje informacij, varstvo (in dostop do) tajnih podatkov, domet privilegija zoper samoobtožbo v civilnih postopkih, samostojne materialnopravne podlage, ki eno stranko upravičujejo, da od druge pridobi določene informacije. Avtoričina glavna ugotovitev je, da je učinkovitost sodnega varstva (z vidika tako vsebinske ustreznosti odločitve kot časa in stroškov postopka) močno odvisna od ustreznosti sredstev za to, da stranke že pred pravdo in nato med pravdo pridobijo informacije, povezane s spornim pravnim razmerjem. Ocenjuje – in svoja stališča obrazloži z razumljivimi in doslednimi argumenti –, da je ureditev v slovenskem pravu pomanjkljiva in nedodelana, delno pa tudi utemeljena na napačnih ali vsaj zastarelih izhodiščih. To velja tako za fazo predpravnega kot za fazo medpravnega zbiranja informacij, za časovno komponento (»čimprejšnje razkritje«) ter predvsem za koncept, ki še vedno temelji na izhodišču, da stranki ni treba samoiniciativno razkriti vseh relevantnih informacij glede spora, torej tudi tistih, ki zanj niso ugodne. Avtorica ob tem zavzemanju ne zanemari vrednot in dobrin, ki bi zaradi širjenja obveznosti razkritja informacij lahko

bile prizadete, tj. različnih privilegijev in varstva poslovnih, osebnih, poklicnih in drugih skrivnosti.

Avtorica prepričljivo pokaže, da moderni razvoj civilnega procesnega prava v vplivnih tujih ureditvah (angleška, nemška, avstrijska) dokazuje, da je razširjenje možnosti dostopa do informacij, potrebnih za uspešno vodenje pravnega postopka, nujno. Smo v času, ko pravde postajajo vse bolj kompleksne, primeri, ko so relevantne informacije v sferi stranke, ki ne nosi dokaznega bremena, pa vse bolj pogosti. Navsezadnje je temu (kar predstavi tudi avtorica) vsaj delno sledila tudi novela Zakona o pravnem postopku v Sloveniji ZPP-E. Ta je možnosti strank, da pridobijo listine, ki so v posesti nasprotne stranke ali tretje osebe, razširila, ob tem pa je prvič tudi sistematično uredila problematiko dostopa do tajnih podatkov pa tudi razmerje med učinkovitostjo dokazov na eni strani ter varstvom poslovne skrivnosti na drugi. V knjigi obravnavana tema torej ne bi mogla biti bolj aktualna.

prof. dr. Aleš Galič

Ljubljana, 4. maja 2017

* * *

Knjiga dr. Ivanke Demšar Potočnik je v slovenski pravni teoriji prvo delo, ki sistematično obravnava institut razkritja dokazov v pravnem postopku. Avtorica se je zaradi obsežnosti materije omejila na listinske dokaze, pri katerih se pogosto izkaže, da stranka ne more učinkovito uresničevati svoje pravice do sodnega varstva, če sama ne razpolaga s temi dokazi, ker so v posesti nasprotne stranke ali tretjih oseb. Pri tem gre pogosto za kolizijo med pravico stranke, ki potrebuje listino za uveljavitev svoje pravice do sodnega varstva, ter pravicami nasprotne stranke in tretjih oseb, v pravice katerih se z razkritjem oziroma predložitvijo listine poseže, v nekaterih primerih pa celo do nasprotja z javnim interesom, da se določeni podatki ne razkrijejo. Avtorica podrobno prikaže ureditev tega področja v Angliji in Walesu in spremenjeno ureditev razkritja dokazov v Nemčiji ter na tej podlagi analizira slovensko pravno ureditev in je do nje kritična. Eno glavnih pomanjkljivosti vidi v tem, da stranka nima zadostnih možnosti, da bi že pred pravdo pridobila dokaze, ki jih potrebuje za ustrezno oblikovanje svojega zahtevka.

Delo je napisano z ustreznim znanstvenim instrumentarijem na podlagi obsežne tuje in domače pravne teorije ter ob upoštevanju prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in Sodišča Evropske unije na tem področju. Ocenjujem, da gre za pomembno znanstveno delo s področja teorije civilnega procesnega prava, ki bo neizogibna podlaga za nadaljnje raziskovanje na tem področju. Ker je bila med nastajanjem avtoričinega dela na začetku leta 2017 sprejeta novela Zakona o pravnem postopku, ki je na novo uredila nekatera vprašanja v zvezi s predložitvijo listin in uporabo tajnih podatkov v postopku, je avtorica dopolnila svoja izvajanja in se opredelila do novih rešitev. Njeno delo je s tem dobilo še dodatno vrednost kot usmeritev za sodno prakso pri uporabi zakonskih določb in kot spodbuda zakonodajalcu za morebitne nove zakonske spremembe oziroma dopolnitve na tem področju.

zasl. prof. dr. Dragica Wedam Lukić

Ljubljana, 5. maja 2017